

Mullsjö, Ruder

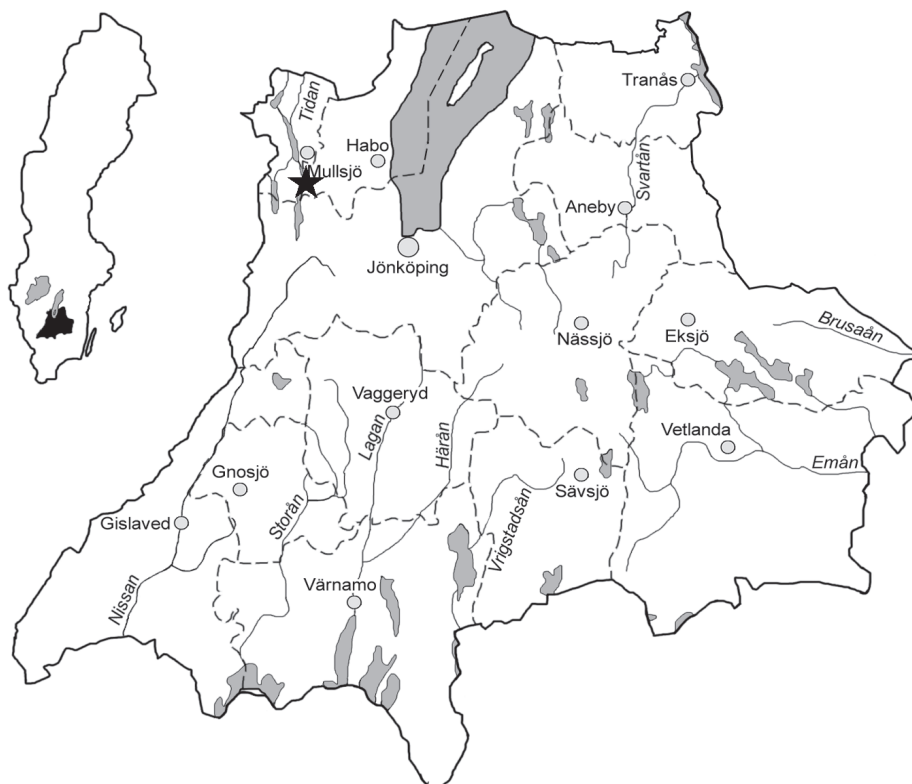

Arkeologisk utredning, etapp 1 inför planerad
villabebyggelse inom Ruder 1:7, Nykyrka socken i
Mullsjö kommun, Jönköpings län.

Mullsjö, Ruder

Arkeologisk utredning, etapp 1 inför planerad villabebyggelse inom Ruder 1:7, Nykyrka socken i Mullsjö kommun, Jönköpings län.

Rapport, foto och ritningar: Ådel V. Franzén
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

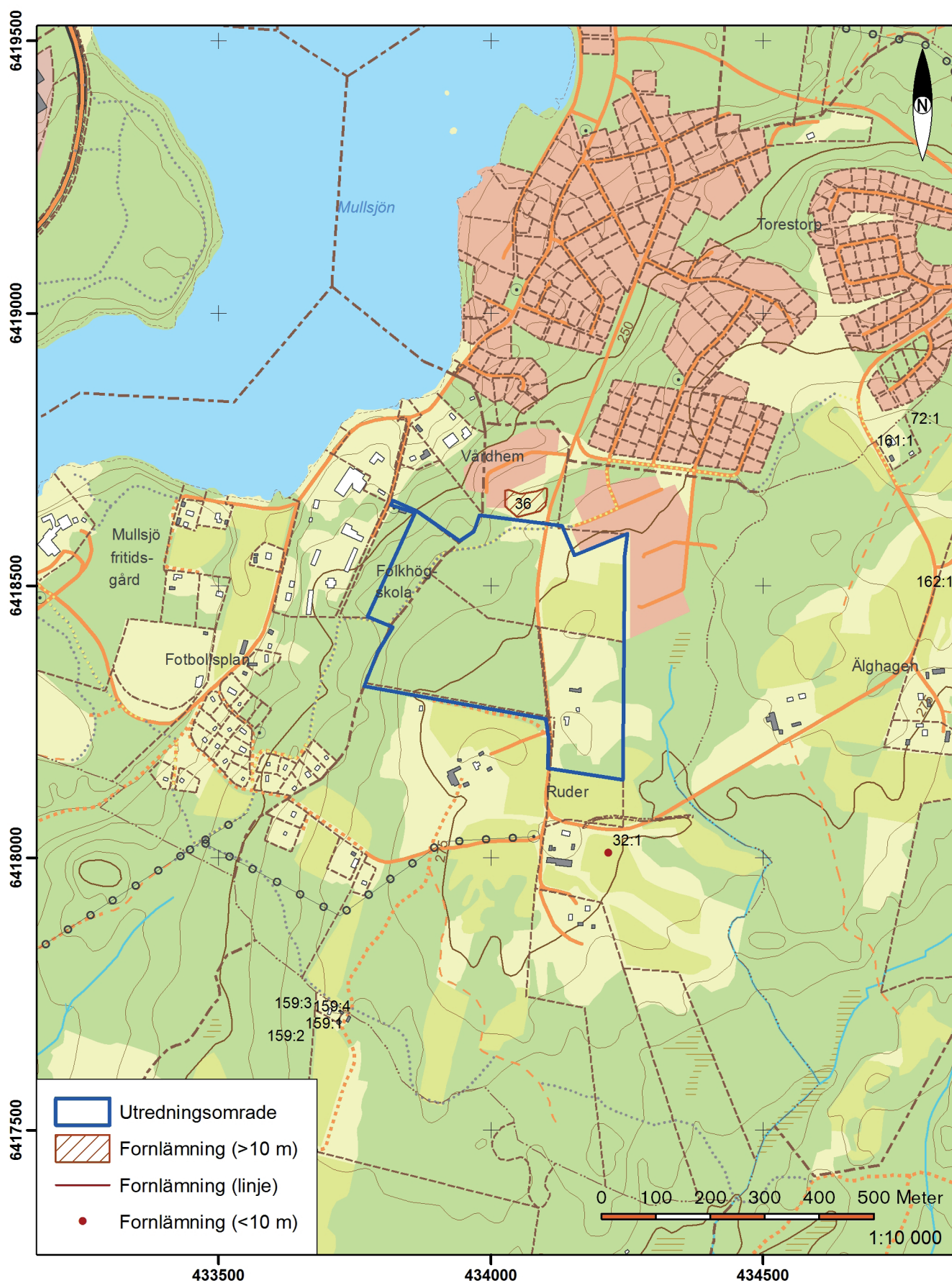
Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor, Geografiska Grunddata samt Geodata (FUK) är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833, nr MS2012/03742 samt dnr i2012/1091.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2014

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	5
Tidigare undersökningar.....	6
Landskapshistorisk analys	6
Resultat.....	9
Lidardata	9
Resultat av inventeringen.....	9
Sammanfattning.....	12
Åtgärdsförslag.....	12
Tabell 1	13
Administrativa uppgifter.....	15
Referenser.....	16
Tryckta källor	16
Arkiv.....	16
Kartunderlag.....	16

FIGUR 1. Utdrag ur Digitala fastighetskartans blad 64E 1d NV. Skala 1:10 000.

Inledning

Under maj månad 2014 genomförde Ådel V. Franzén en arkeologisk utredning, etapp 1 av ett 16,2 ha stort område i Ruder 1:7, i Nykyrka socken och Mullsjö kommun. Utredningen var beställd av Mullsjö kommun. Rapportansvarig är Ådel V. Franzén. Vid fältinventeringen deltog också arkeologistuderande praktikant Gabriel Norburg.

Målsättning och metod

Målsättningen med den arkeologiska utredningen etapp 1, är att fastställa förekomst av fornlämningar och kulturlämningar samt identifiera lägen för eventuella förhistoriska boplatser.

Utredningens kärna är fältinventeringen. I syfte att erhålla en så komplett bild som möjligt av det aktuella området görs en genomgång av äldre lantmäteriakter, relevant litteratur och arkivmaterial innan inventeringen påbörjas. Påträffade fornlämningar eller övriga kulturhistoriska lämningar dokumenteras och mäts in med GPS. Resultaten från den arkeologiska utredningen etapp 1 skall utgöra underlag för antingen utredning etapp 2, då fastställande av fornlämning utan markering ovan mark görs genom maskinavbaning, eller arkeologisk förundersökning.

Topografi

Ruder är beläget ca 280 meter över havet på en platå ca 50 meter ovanför Mullsjöns sydöstra del. Området domineras i sin östra del av åkermark och åt väster av barrskogsdominerad blandskog. Området ligger i en västsluttning där åkermarken inom utredningsområdets östra del utgör ett nord-sydligt löpande krönparti. Väster om körvägen genom området vidtar ett sankmarksområde omgivet av hårdmark åt norr, söder och väster.

Jordartsmässigt domineras området av sandig-moig morän. Förekomsten av stora stenblock i stenmurarna kring åkermarken speglar en relativt storblockig morän i området.

Fornlämnings- och kulturmiljö

Trots avsaknaden av fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom utredningsområdet är läget och den omkringliggande fornlämningsbilden intressant. Centralt inom gården Ruders inägor finns uppgifter om att en stenyx påträffats (Nykyrka 32:1) och strax söder om Ruders ägor finns en gravgrupp bestående av en treudd, två domarringar och en tresidig stensättning (159:1-4).

En ornerad glaspärla har hittats öster om utredningsområdet och uppgifter finns om att myntfynd tidigare har gjorts på samma plats (Habo 162:1). Strax norr om utredningsområdet vidtar ett mindre område med fossil åkermark i form av röjningsrösen (Nykyrka

62:1) och lämningar efter blästbruk och kalkbränning finns ca 500 meter öster om utredningsområdet (Habo 163:1 och 164:1). Sammantaget ger detta en bild av ett område som bebotts och brukats i olika perioder från stenålder och fram till i dag. Både lämningar efter arbetet och försörjningsstrategier (fossil åkermark, blästlämning och kalkung) som bosättning (stenyxa) och begravning (gravarna söder om området samt lämningar efter möjligen överplöjda gravar) speglar ett utredningsområde där möjligheterna att hitta ytterligare fysiska spår efter mänsklig aktivitet från förhistorisk och historisk tid är stora.

Tidigare undersökningar

År 2001 genomfördes en arkeologisk utredning i ett område strax norr om det nu aktuella utredningsområdet. I samband med detta registrerades ett område med röjningsrösen (Nykyrka 36:1). Sökschakt togs upp med grävmaskin för att söka efter stolphål och härdar, men inga boplatslämningar kunde konstateras (Lorentzon 2001).

År 2005 dokumenterades tre domarringar inne i Mullsjö samhälle (Borg, 2005). Syftet med undersökningen var inte att gräva ut gravarna utan att avgränsa dessa och bedöma deras karaktär inför anläggandet av en cykelväg. Icke desto mindre tillvaratogs ett fyndmaterial bestående av glaspärlor, brända ben, bronsbleck och slagg. De tidigare två registrerade domarringarna utökades med ytterligare en grav.

Landskapshistorisk analys

Genomgången av områdets fornlämningsbild visar förvisso att inga förhistoriska lämningar finns inom utredningsområdet, men väl i dess närområde finns stensättningar och stenkretsar, gravformer från framför allt perioden fram till ca 400 e. Kr. Utredningsområdets östra del är belägen på en höjdsträckning och företer ett område där man, utifrån analogier, kan misstänka att det tidigare funnits gravar eller bebyggelse, men att lämningar efter dessa har överodlats. Stora stentippar innehåller sten från de röjningsrösen som tidigare legat i åkermarken, men kan också innehålla material från bortplockade gravar. Eftersom inga indikationer på förhistoriska lämningar finns i FMIS eller det äldre kartmaterialet är det än så länge en hypotes att utredningsområdets östra del varit boplatsläge.

Den äldsta kartan över Ruder är Laga skifteskartan från 1849 (1851) (FIGUR 3). Utredningsområdet innefattar då en del av inägo-markens norra del där både åker och äng finns representerad. Bebyggelsen låg ca 100 meter söder om utredningsområdet och företer en platsby med tämligen många hus tät belägna på en bytomt. Flera impediment finns i åkermarken på 1849 års karta, men dessa visade

sig vid okulär besiktning bestå av stentippar. Behovet för att flytta ut gårdar till nya lägen förefaller ha varit stort och i nästa karta från 1877, den häradsekonomiska kartan, har en av gårdarna flyttat till ett nytt läge, nu inom utredningsområdets sydöstra del (FIGUR 4). Ny åker har tagits upp i området norr om den tidigare. Resultatet av skiftet syns dock bäst på den ekonomiska kartan från 1959. Den utflyttade gården finns fortfarande kvar i området liksom en del av åkermarken från 1959 års ekonomiska karta (FIGUR 5).

Nykyrka socken bryts år 1655 ut från Sandhems socken. Jag har excerperat jordeböcker från 1530 och 1540-talet utan att hitta nå-

FIGUR 2. Vid tiden för skiftet 1849 bestod utredningsområdets sydöstra del av åkermark till Ruder. Åkermarken var översäddad med röjningsrösen. Med mörk grön färg markeras ängsmrk till byn och med ljus grönt, hagmark och skog. Utredningsområdet är markerat med lila ram.

FIGUR 3. Efter skiftet 1849 flyttade flera av byns gårdar ut från den gemensamma bytomten. En av dem kom att bli belägen i den sydöstra delen av utredningsområdet där gården fortfarande är belägen. Åkermarken utvidgades åt norr. Utdrag ur den häradsekonomiska kartan från 1877. Utredningsområdet markerad med lila ram.

gon gård vars namn stämmer med Ruder. I jordeboken från 1564 hittar jag ett Ryden och ett Ruda i Sandhems socken 1564 (SE/RA/5121/5121.06/1564: 8 (1564). Oavsett vilken av enheterna som är identiska med Ruder betecknas båda som kronotorp vilket motsvarar en gård om 1/8 mantals storlek och skatten är i överensstämmelse med detta lågt satt. Ryden antecknas även för en frälse-landbo. Detta gör att Ryden sannolikt är identiskt med den senare gården Ryd, medan Ruda borde vara identisk med Ruder. Vid tiden för Laga skifte utgör Ruder endast ett halvt kronoskattehemman.

Utifrån ortnamnet som går tillbaka på ordet för röjning, och det sena införandet i jordeboken efter ca 1550 framstår Ruder som en typisk 1500-talskolonisation, ett nybygge på kronojord. Icke desto mindre vet vi att nybyggen ofta togs upp på mark där det tidigare legat gårdar som dukade under för den senmedeltida agrarkrisen.

Resultat

Lidardata

Innan inventeringen påbörjades analyserades lidardata över utredningsområdet. Flera strukturer framträdde som anomalier i lidarkartan och dessa kollades upp i fält. Några låg i åkermarken i områdets östra del och bestod av crop-marks där inga eller diffusa oregelbundenheter kunde påvisas i fält. De diffusa spåren bestod framför allt av ytor med ymnigare gräsväxt än omgivande mark eller obetydliga höjdskillnader i åkermarken. Medan variationerna i gräsväxt kan spegla förekomst av stenkonstruktioner under åkermarken, kan de lätt rundade och svaga förhöjningarna vara rester efter bortplöjda gravar eller röjningsrösen.

Inom den västra delen av området visade sig lidarobservationerna överensstämma med terrasskanter och täktgropar. På vissa ställen kunde dock inte några fysiska strukturer knytas till lidarobservationerna. En sammanfattning av lidaranalysen visar att denna framför allt kan fungera som en byråmässig prospekteringsmetod som kan ge en bild av vilka delar av ett utredningsområde som bör ägnas speciell uppmärksamhet.

Resultat av inventeringen

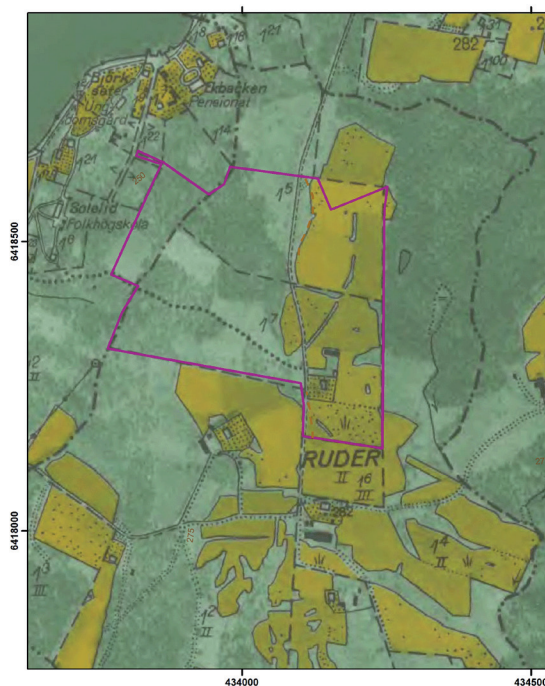
Utredningsområdet var tämligen rikt på fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar, inte minst gäller detta fossila åkermark och boplatslägen, men även en osäker grav och en torpmiljö kunde identifieras (FIGUR 5).

På vissa ställen kunde den fossila åkermarken omedelbart knytas till odlingsverksamhet som finns medtagen i det äldre kartmaterialet, på andra ställen var den fossila åkermarken av sentida karaktär men utan att den kunde knytas till odling som finns belagd mellan 1849 och i dag. Slutligen fanns fossil åkermark som utifrån besiktningen bedömdes som förhistorisk eller medeltida.

Id 1 utgörs av en åkeryta som bör ha varit odlad senast under 1900-talets senare hälft. Den finns inte med i den ekonomiska kartan och kan ha varit av kortvarig karaktär. Införs ej i FMIS.

Id 2, fossil åkermark, är svårbedömd. De fåtaliga röjningsrösen är belägna i svagt sluttande miljö och ger ett relativt ungt intryck. Id 2 bedöms som övrig kulturhistorisk lämning.

Id 4 består av ålderdomliga röjningsrösen med ett visst inslag av svaga terrasser. Området är välröjt och rösen låga och med enhetligt stenmaterial. Inom området finns Id 5, ett möjligt boplatsläge. Här fanns ett röjningsröse med någon fortsättning av stenarna åt öster. Lämningen kan vara en husgrund där röjningsröset egentligen är ett spismursröse, men ingen säker bedömning gick att göra. Id 4 och 5 bedöms som fornlämning.

FIGUR 4. Utredningsområdet markerat med lila på den ekonomiska katan från 1959. Åkermarken täcker fortfarande den västra delen av området och de många stenmurarna, som troligen innehåller sten från framför allt bortplockade röjningsrösen, framstår som impediment i kartbilden.

Id 7, fossil åkermark är ett komplext område. Åt söder avgränsas det av en stenmur. På andra sidan stenmuren finns den moderna åkermarken. Ingen av de äldre kartorna visar på någon odling norr om den sentida stenmuren. Icke desto mindre finns norr om stenmuren tre norr-sluttande svagt svängda terrasser som avgränsar väl rökta ytor. I anslutning till och på terrasserna finns röjningsrösen av yngre karaktär. Röjningsrösen som kan bedömmas som yngre återfinns även inom områdets sydöstra del. Åt norr fortsätter de väl rökta ytorna, men röjningsrösen är överlag mindre och mer nersjunkna och ger ett äldre intryck. Området avgränsas mot ett sankare parti av en 0,2-0,6 meter hög terrass. Området bedöms som fornlämning på grund av sin komplexa struktur med både äldre och yngre karaktär.

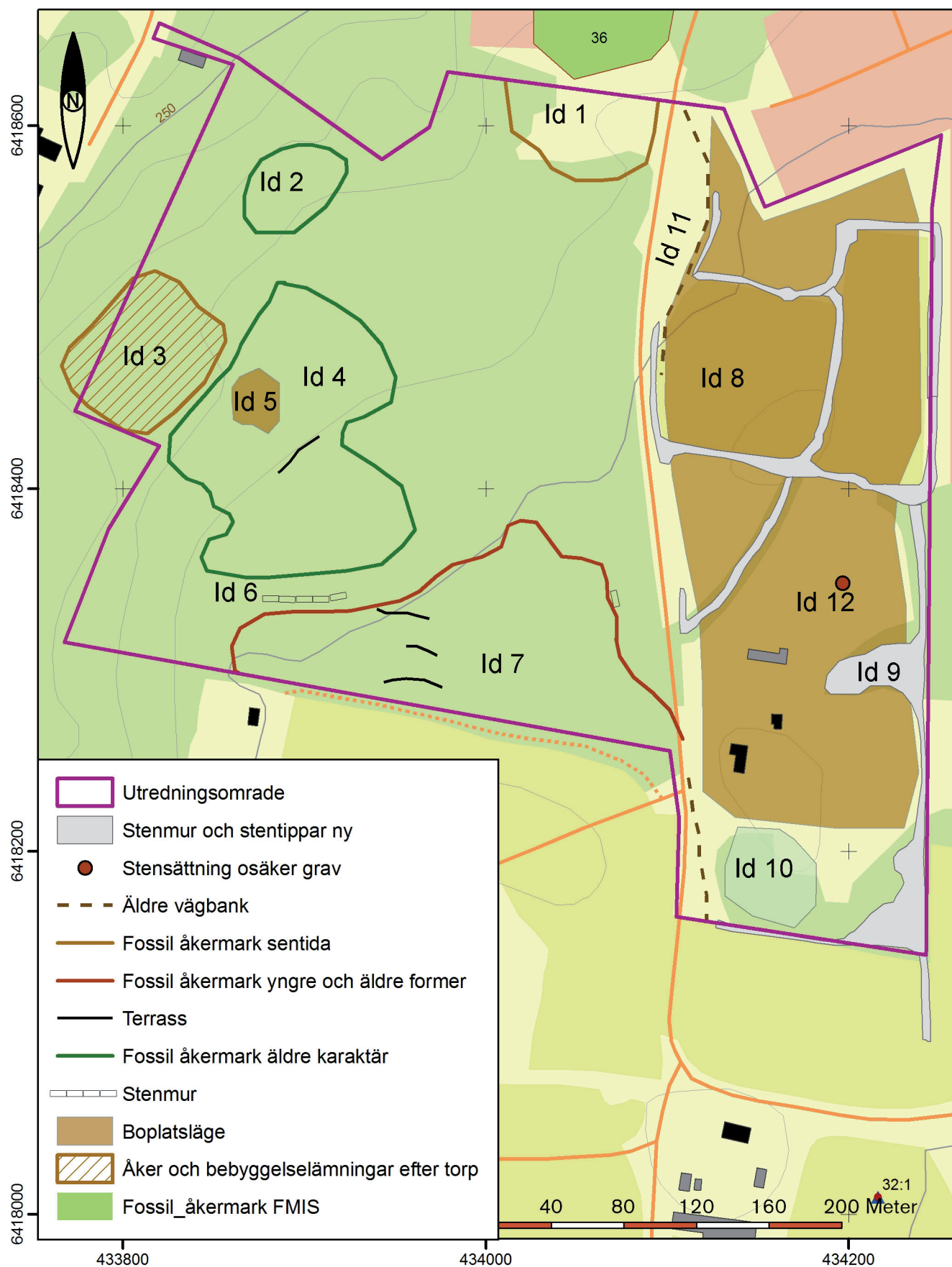
Id 3 utgörs av lägenhetsbebyggelse bestående av fossil åkermark i form av en välröjd yta, 85 × 70 meter stor som i VNV avgränsas av en ca 70 meter lång stenmur (SSV-NNO). Åt VSV avgränsas ytan av en ca 60 meter lång terrass. I ytans VNV norra del finns flera täta snår med hallon och andra buskväxter och det är sannolikt att det här har funnits bebyggelse. Enstaka stora stenar kan spegla rester efter bebyggelse som rubbats när man förberedde ytan för skogsplantering. I områdets nordöstra hörn finns även en täcktrop, 8x4 meter lång och 0,6 meter djup. Området bedöms som övrig kulturhistorisk lämning. Inga torp finns belagda i området i det äldre lantmäterimaterialet.

Id 8 utgörs del av boplatsläge, dels av ett hägnadssystem i form av sentida stenmurar. Hela åkerområdet norr om Ruders gårdsbebyggelse har bedömts som möjligt boplatsläge. Dels gav lidardataanalysen utslag för diffusa crop-marks på flera ställen över hela ytan, dels är området beläget på en nord-sydlig löpande höjdrygg i lätt västsluttning med goda dräneringsförhållanden. Den södra delen av området var uppodlad till åker 1851 men på den häradsekonomisk kartan från 1877 täcker åkermarken ungefär samma yta som i dag.

Id 9. Hägnadssystem i form av stenmurar. Inom samma område finns ca 1160 meter stenmur, 2-6 meter bred och 0,5-1,7 meter hög. Stenmurarna har i markskiktet ett mer enhetligt stenmaterial, men är i ytan belamrade med större block och röjningssten påförd i senare tid. Det mesta av stenmaterialet i stenmurarna består sannolikt av sten från röjningsrösen som plockades bort från åkrarna åren efter laga skiftet 1851. Större block från åkern har påförts senare.

Id 10 utgörs likaledes av ett område beväxt med sly och hallonbuskar där försänkningar i marken och omrörda partier av sten kan utgöra rester efter uthus och andra mindre byggnader till gården Ruder. Området registreras ej i FMIS.

Id 11. På kartan över Ruder från 1851 finns den äldre vägen genom byn markerad. Denna kan följas inom utredningsområdets norra och södra del till en sammanlagd längd av ca 200 meter.

FIGUR 5. Tidigare kända (Nykyrka 36) och nyupptäckta fornlämningar, bevakningsobjekt och övriga kulturhistoriska lämningar. För beskrivning, se tabell 1 och Resultat av inventeringen.

Id 12. Grav, osäker tolkning. De många stentipparna och andra diffusa stenansamlingar som finns under Id 9 är svåravgränsade och det kan inte uteslutas att stentippar kan ha förhistoriska gravar i botten. En lämning som mer än de övriga ger intryck av grav, eller rest av grav är en rektangulär 10 × 5 meter (öst-väst) stor kantkedja, ca 1 meter bred och 0,2 meter hög. Fyllning bestående av en mindre mängd sten och konstruktionen är belamrad med några block. Läge och karaktär talar för att lämningen kan vara en stensättning som inte plockades bort i sin helhet i samband med att röjningsrösen och andra stenansamlingar avlägsnades, avsaknad av fyllningsmaterial och distinkt form gör dock lämningen svårtolkad. Antikvarisk bedömning är bevakningsobjekt.

Sammanfattning

Det är en komplex miljö som har utretts i Ruder. Lämningar efter äldre och yngre odlingsverksamhet, möjliga lägen för boplatser från förhistorisk eller historisk tid samt sentida bebyggelselämningar och stenmurar finns i de delar av utredningsområdet där man haft hårdmark. Endast i områdets mellersta del där ett större sankparti breder ut sig saknas lämningar efter mänsklig aktivitet. I närheten av utredningsområdet finns gravar som visar att människor bott i området sedan stenålder och odlat i området sedan äldre järnålder. Och möjligen finns en nyupptäckt grav inom utredningsområdet.

Ur jordeboksmaterialet framgår att Ruder tillkom som krononybygge strax efter 1550. Om det har funnits en tidigare gård i området vet vi inte, men de agrarhistoriska lämningarna talar för att så är fallet. Det kan även finnas spår efter förhistorisk verksamhet eller bebyggelse inom utredningsområdet. Verksamhet som inte lämnat fysiska spår efter sig ovan mark.

Åtgärdsförslag

Länsmuseet föreslår att arkeologisk utredning, etapp 2 genomförs av Id 5 och Id 8 två troliga boplatslägen, samt Id 12 för att fastställa lämningens karaktär som fornlämning eller övrig kulturhistorisk lämning. Länsmuseet föreslår vidare arkeologisk förundersökning för Id 4 och Id 7, fossil åkermark, samt att en lämplig yta utses för pollenprovtagning.

Länsmuseet har samrått med Länsstyrelsen angående åtgärdsförslagen.

TABELL 1. Tabell över tidigare kända samt nypåträffade forn- och kulturlämningar.

Objekt nr	Lämningstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Kommentar
RAÄ 72:1 Habo socken	Grav. Uppgift om	Plats förstensättning enligt uppgift. Den tidigare markerade stensättningen har troligen tagits bort i samband med husbyggnation ca 25 meter SV om den på fotokartan markerade platsen. I den omgivande terrängen finns flera mindre röjningsrösen. Ca 30 meter SÖ om platsen är ett större röjningsröse, oregelbundet, ca 12 meter i diameter och 0,5-1,2 meter högt av 0,3-1 meter stora stenar.	Uppgift om	Berörs ej
161:1 Habo socken	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning efter sentida torp, bestående av 1 hugrund med spismursrest och källargrop, ca 9 x 5 meter stor (NV-SÖ).	Övrig kulturhistorisk lämning	Berörs ej.
36:1 Nykyrka socken	Fossil åker	Fossil åker, bestående av ett röjningsröseområde, 75 x 40 meter stort (V-Ö). Inom området påträffades vid arkeologisk utredning 2001, med anledning av planerad husbyggnation, 8 röjningsrösen. Rösena var övertorvade, 1,5-2,5 meter stora, 0,5-0,8 meter höga och bestod av 0,2-0,4 meter stora stenar (Lorentzon 2001).	Fornlämning	Berörs ej
Id 1	Område med fossil åkermark	Fossil åker bestående av en röjd yta, ca 80 x 60 meter (Ö-V) med enstaka oregelbundna röjningsrösen, 1-2 meter i diameter i kanten. Sentida, troligen efter 1950.	Ej i FMIS	Belägen inom utredningsområde
Id 2	Fossil åkermark	Inom ett 60 x 40 meter stort område finns tre röjningsrösen. Röjningsrösena är 2,5-4 meter i diameter och 0,2-0,5 meter höga. Området avslutas åt norr i en terränganpassad terrass.	Övrig kulturhistorisk lämning	
Id 3	Lägenhetsbebyggelse	Torplämning. Inom ett 85 x 70 meter stort område (SSV-NNO) är lämningar efter torp och fossil åkermark. Den fossila åkermarken består av en välröjd yta 85 x 70 meter stor som i VNV avgränsas av en ca 70 meter lång stenmur (SSV-NNO), 1,5-3 meter bred och 0,2-1,0 meter hög. Eftersom den är belägen i sluttning är den lägre åt ÖSÖ och högre åt VNV. Åt VSV avgränsas ytan av en terrass, ca 60 meter lång, 0,3-1,4 meter hög och 1,5-3 meter bred. Ytan är beväxt med sly och täta busksnår där bebyggelsen har varit belägen inom dess norra del, varför några konkreta husgunder inte har mätts in. I områdets nordöstra hörn finns även en täcktgröp, 8x4 meter lång och 0,6 meter djup.	Övrig kulturhistorisk lämning	
Id 4	Område med fossil åkermark	Inom ett 160 x 143 meter stort område finns fossil åkermark bestående av ca 60 röjningsrösen, och minst fyra terrasser. Röjningsrösena är 2-5 meter i diameter och 0,2-0,5 meter höga av ålderdomlig karaktär. Terrasserna är 30-60 meter långa, 0,2-0,5 meter höga och 0,5-1,5 meter breda. Inga stenar syns i terrasskanterna. De röjda ytorna är svåravgränsade, men avgränsas mot omgivande miljö genom terrasseringsar.	Fornlämning	
Id 5	Boplatsläge	Boplatsläge. Inom ett ca 30 meter stort område finns möjligt boplatsläge. Ett oregelbundet röjningsröse inom ytan omges av vallformade strukturer som kan vara husgrund, men ingen regelbunden struktur gick att fastställa.	Ej fastställd	
Id 6	Stenmur	Stenmur 45 meter lång, 2,5-3,5 meter bred och 0,4-0,6 meter hög. Stenmaterialet är enhetligt och stenmuren saknar block och sentida påförd odlingssten. Äldre karaktär.	Övrig kulturhistorisk lämning	
Id 7	Område med fossil åkermark	Inom ett 250 x 110 meter stort område finns ca 30 röjningsrösen och minst fem terrasser. Röjningsrösena är 2,5-4 meter i diameter och 0,2-1,5 meter höga. I området finns både sentida röjningsrösen och röjningsrösen av äldre karaktär. Terrasserna är 0,2-0,8 meter höga, 0,5-3 meter breda och 14-34 meter långa och sluttar mot norr. Längst i söder avgränsar terrasserna relativt välröjda och i sen tid övergiven åkermark, strax utanför den i de äldre kartorna belägna åkermarken. Flera röjningsrösen av yngre karaktär finns på terrassen. Kring hela området går en ca 0,2-0,4 meter hög terrass som bedöms vara av ålderdomlig karaktär.	Fornlämning	Innehåller både äldre och yngre former.
Id 8	Boplatsläge,	1) Inom ett 400 x 145 meter stort område finns möjligt boplatsläge. .	Ej fastställd	

Objekt nr	Lämningstyp	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Kommentar
Id 9	Hägnadssystem	2) Inom samma område finns ca 1160 meter stenmur, 2-6 meter bred och 0,5-1,7 meter hög. Stenmurarna har i markskiktet ett mer enhetligt stenmaterial, men är i ytan belamrade med stora block och röjningssten påförd i senare tid. Inom området finns även två större sentida stentippar	Övrig kulturhistorisk lämning	
Id 10	Bebyggelse-lämning, sentida	Inom ett 55 x 50 meter stort område finns stenansamlingar och vegetationsspår efter bebyggelse av sentida karaktär. Troligen efter överloppsbyggnader till gården Ruder.	Ej i FMIS	
Id 11	Kommunikations-lämning	Vägbank efter väg som finns med på kartan över Ruder från 1851. Vägbanken kan följas inom utredningsområdets nordligaste och sydligaste del. Vägbanken kan följas till en sammanlagd längd av ca 200 meter och är ca 3 meter bred och 0,2-0,5 meter hög.	Övrig kulturhistorisk lämning	
Id 12	Grav	Grav, osäker. Rektangulär 10 x 5 meter (öst-väst). Lämningen består av en kantkedja, ca 1 meter bred och 0,2 meter hög. Fyllning bestående av en begränsad mängd sten. Lämningen är belamrad med block.	Bevakningsobjekt-	

Förklaringar

Antikvarisk bedömning

Fornlämning	Fornlämning är lämningar som vid registreringstillfället bedömts omfattas av skydd enligt Kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den är från forna tider, att den tillkommit genom äldre tiders bruk och att den är varaktigt övergiven och kan antas ha tillkommit före 1850.
Övrig kulturhistorisk lämning	Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som enligt rådande praxis vid registreringstillfället inte utgör fornlämning men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Annan lagstiftning kan även vara rådande och ge lämningen ett skydd..
Bevakningsobjekt	Bevakningsobjekt, dvs det går inte att säkert avgöra om det är fornlämning, alternativt det är svårt att göra en besiktning/bedömning på grund av t.ex. tät vegetation (används endast i undantagsfall)
Uppgift om	Uppgift om fyndplats, torp etc, där fysiska spår inte kan ses på platsen.
Ej fastställd	Den antikvariska bedömningen har inte fastställts. Avser t ex boplatslägen där en arkeologisk utredning etapp 2 krävs för att fastställa om det är en fornlämning.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-334-2014
 Länsstyrelsens beslutsdatum: 2014-04-02
 Jönköpings läns museums dnr: 70/2014
 Beställare: Mullsjö kommun
 Fält- och rapportansvarig: Ådel V. Franzén
 Fältpersonal: Gabriel Norburg,
 Ådel V. Franzén
 Fältarbetstid: 2014-05-06
 Län: Jönköpings län
 Kommun: Mullsjö kommun
 Socken: Nykyrka socken
 Fastighetsbeteckning: Ruder 1:7
 Belägenhet: Digitala fastighetskartans blad
 64E 1d NV
 Koordinater: NV:433820,6/6418656,0
 NO:434250,8/6418594,6
 SO:434243,3/6418142,5
 SV:433767,4/6418316,0
 Koordinatsystem: Sweref 99 TM
 Undersökningsyta: 16,22 ha
 Lidardata enligt avtal: 12012/1091

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Tryckta källor

Borg, Jan, 2005: Tre domarringar i Mullsjö. Förundersökning av RAÄ 13 inför byggande av ny GC-väg, Nykyrka socken i Mullsjö kommun, Jönköpings län. Arkeologisk förundersökning. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2005:49.

Lorentzon, Moa, 2001: Rösen och block i Ruders hage – inför husbyggnation inom Torestorp 1:95, Ruders hage. Nykyrka socken i Mullsjö kommun, Jönköpings län. Särskild arkeologisk utredning. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2001:26.

Arkiv

www.raa.se: RAÄ's fornlämningsregister FMIS

www.lantmateriet.se: Lantmäteriets söktjänst Arkivsök

www.ra.se: Västergötlands handlingar.

Kartunderlag

Digitala fastighetskartan

Ekonomiska kartan 7D 4h.

Äldre lantmäteriakter:

16-haj-159 Laga skifte 1849 (1851)

Häradsekonomisk karta 1877-1882, bladen:

J112-34-10 Mullsjö och J112-34-15 Habo

Gården Ruder etablerades på 1550-talet, men fossil åkermark i området antyder att gården kan ha medeltida eller äldre föregångare. Att man har bott och varit verksam i anslutning till utredningsområdet visar fynd och gravar från stenålder och fram till äldre järnålder. Även inom utredningsområdet är det troligt att man odlat, bott och begravts långt innan den nuvarande gården kom till.